

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
13 december 2018
Ons kenmerk
TIP/U201801095
Lbr. 18/081
Telefoon
070 - 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp

Uitvoeringsregeling Wmo, ministeriële regeling voor hulp uit het sociaal netwerk (betaald uit een pgb)

Samenvatting

Met deze ledenbrief informeren wij u over een op 10 december 2018 gepubliceerde ministeriële regeling voor hulp uit het sociaal netwerk (te betalen uit een pgb). Het gaat om deze regeling: <https://www.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2018-68315.html>. De brief gaat in op wat de regeling inhoudt en wat u als gemeente moet doen vóór 1 mei 2019, samen met de budgethouder die het betreft. Ook is er een passage opgenomen die u kunt gebruiken voor het aanpassen van uw verordeningen Wmo en Jeugdwet, als in uw gemeente straks gebruik wordt gemaakt van deze regeling.

Vanaf 1 mei 2019 zullen alle personen die vanuit een overeenkomst van opdracht werken en betaald worden uit een persoonsgebonden budget (pgb), of minimaal het minimumuurloon moeten krijgen, of gebruik moeten gaan maken van de nieuwe regeling, met de zogenaamde 'verklaring'. Nog niet alle budgethouders betalen nu het wettelijk minimumloon. Het gaat om de budgethouders die nog tot 1 mei 2019 in de uitzonderingscategorie vallen. Als gemeente moet u beslissen of u de nieuwe maatregel opneemt in uw beleid en verordeningen Wmo en Jeugdwet. Ook moet de gemeente met de budgethouders, die nog tot 1 mei 2019 onder de uitzonderingscategorie vallen en voor wie de nieuwe regeling gevolgen kan hebben, in gesprek gaan en daarbij per situatie beoordelen wat past voor de budgethouder. Landelijk gaat het om ongeveer 1900 budgethouders. In de week van 17 december informeert de SVB (in de portal) gemeenten om welke budgethouders het gaat.

Het gaat om twee nieuwe maatregelen die gemeenten per 1 mei 2019 in hun pgb beleid kunnen opnemen. Ten eerste kunnen gemeenten het voor budgethouders mogelijk maken een tegemoetkoming te verstrekken aan hun informele hulp. Daarnaast kunnen gemeenten ook een vergoeding voor bepaalde kosten verstrekken. De nieuwe ministeriële regeling 'Hulp uit sociaal

Netwerk' maakt het per 1 mei 2019 mogelijk om betalingen uit een pgb te doen in die situaties waar geen sprake is van een arbeidsrelatie (en er dus geen sprake is van een overeenkomst). Het gaat om hulp in familieverband, burenhulp of vriendendienst. Deze betalingen hoeven dan niet aan het wettelijk minimumloon te voldoen.

Aan de leden**Datum**

13 december 2018

Ons kenmerk

TIP/U201801095

Lbr. 18/081

Telefoon

070 - 373 8393

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Uitvoeringsregeling Wmo, ministeriële regeling voor hulp uit het sociaal netwerk (betaald uit een pgb)

Geacht college en gemeenteraad,

Met deze ledenbrief informeren wij u over een op 10 december 2018 gepubliceerde ministeriële regeling <https://www.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2018-68315.html> voor hulp uit het sociaal netwerk (te betalen uit een pgb), waarom de minister deze regeling heeft gemaakt, wat de regeling met de tegemoetkoming en de vergoeding inhoudt voor de burger en voor gemeenten, wat u moet doen vóór 1 mei 2019 en hoe u uw verordeningen Wmo en Jeugdwet kunt aanpassen, als u gebruik gaat maken van deze regeling.

1. Inleiding en achtergrond

Wettelijk minimumloon (hierna Wml) en minimum vakantiebijslag

Per 2018 geldt het recht op wettelijk minimumloon en de minimumvakantiebijslag voor alle personen die tegen beloning arbeid verrichten op basis van een overeenkomst van opdracht, tenzij deze arbeid wordt verricht vanuit de uitoefening van een bedrijf of in de zelfstandige uitoefening van een beroep. Dit betekent dat ook de informele hulpverleners minimaal het minimumloon en minimum vakantiebijslag betaald moeten krijgen als zij, op basis van een overeenkomst van opdracht, vanuit een persoonsgebonden budget worden betaald.

Uitzondering wordt verlengd tot 1 mei 2019

Vorig jaar is door de minister van SZW in het Besluit minimumloon en vakantiebijslag tijdelijk een uitzondering gemaakt voor een beperkte groep budgethouders en zorgverleners. Het gaat om mensen die naaste familie zijn, met bestaande zorgovereenkomsten. Deze groep hoeft nog niet te voldoen aan het wettelijk minimumloon en minimum vakantiebijslag. Deze uitzondering zou in eerste instantie gelden tot 1 januari 2019, maar is nu verlengd tot 1 mei 2019, zodat de nieuw ingestelde ministeriële regeling voor deze groep per 1 mei 2019 als alternatief zou kunnen gelden.

Afhankelijk van de keuzes van de gemeente kunnen deze budgethouders straks opteren voor de nieuwe regeling, of overgaan tot het betalen van het minimumloon. Bij deze uitzonderingscategorie gaat het voor de gemeenten landelijk om ongeveer 1900 budgethouders. Alle *nieuwe* overeenkomsten van opdracht moe(s)ten per 1 januari 2018 al wel voldoen aan de Wml.

In welke situaties speelt dit vooral?

In de praktijk is er bij de meeste zorgovereenkomsten van opdracht tussen budgethouder en informele zorgverlener al sprake van minimaal het minimumloon. Er zijn echter nog situaties, waar sprake is van een overeenkomst van opdracht met familieleden, waarbij er bedragen onder het minimumloon worden uitgekeerd. Dit gaat dan om de mensen uit de uitzonderingscategorie. Het gaat dan bijvoorbeeld om het logeren van een kind bij een familielid. Het familielid krijgt hiervoor uit het pgb een vast bedrag per maand. Probleem is hierbij dat het bedrag per gewerkt uur onder het minimumuurloon komt te liggen. De SVB mag dergelijke bedragen onder het minimumloon straks niet meer uitbetalen. Veel gemeenten losten dit tot voor kort op door de budgethouder te vragen het geldbedrag te delen door het minimumloon en het aantal uren dat daaruit komt op te nemen in de zorgovereenkomst, zonder de beschikking te wijzigen. Dit is echter niet overeenkomstig de werkelijke situatie en creëert volgens de wetgever in essentie een schijnconstructie voor mensen die met een overeenkomst van opdracht ondersteuning of hulp leveren.

2. Nieuwe ministeriële regeling per 1 mei 2019

De minister van VWS is van mening dat zorg en ondersteuning die vanuit sociale en morele overwegingen wordt verricht en vanuit een maatwerk-, of individuele voorziening betaald wordt vanuit een pgb, zoals een vriendendienst of vrijwillige hulp in familieverband, niet aangemerkt zou moeten worden als een arbeidsrelatie waarop de Wml van toepassing is.

Met de nieuwe ministeriële regeling voor hulp uit het sociaal netwerk biedt het Rijk nu een structurele oplossing om de verstrekking van vergoedingen voor informele hulp uit een pgb, zo te regelen dat er niet onbedoeld een arbeidsrelatie ontstaat. Deze regeling geeft gemeenten de mogelijkheid om budgethouders aan een helper uit het sociaal netwerk, vanuit het pgb een tegemoetkoming of vergoeding voor gemaakte kosten te geven. Het gaat hier dan om een tegemoetkoming en/of een onkostenvergoeding (te betalen uit het pgb) die niet valt onder de werking van de Wml of overige wetten van het arbeidsrecht.

3. Standpunt VNG

Bij de wijziging van de Wml per 1 januari 2018 zijn de zorgovereenkomsten van opdracht ook onder de Wml komen te vallen. Niemand had er bij stilgestaan dat deze wetswijziging ook gevolgen zou hebben voor de informele hulp vanuit een pgb. De VNG wilde als oplossing dat de informele hulp vanuit een pgb bij wet uitgezonderd zou worden van de Wml. Een uitzondering op de Wml zou de uitvoering voor gemeenten eenvoudiger gemaakt hebben. De bestaande uitvoering kan dan gehandhaafd blijven. Uiteindelijk is hier door de regering niet voor gekozen en is de huidige maatregel uitgewerkt.

4. Wat houdt de regeling concreet in?

Met de vaststelling van de landelijke Regeling Jeugdwet en de Uitvoeringsregeling Wmo 2015 wordt het per 1 mei 2019 mogelijk gemaakt om vanuit het persoonsgebonden budget door de SVB een symbolisch bedrag per maand uit te laten betalen aan personen die informele hulp vanuit de sociale relatie met de budgethouder verlenen. De tegemoetkomingen zijn onderdeel van de maatwerkvoorziening in de Wmo en de individuele voorziening in de Jeugdwet.

De regeling biedt gemeenten twee opties, die apart of naast elkaar gebruikt kunnen worden:

1. Een symbolische tegemoetkoming van maximaal € 141,- euro, per kalendermaand (een gemeente kan deze ook lager bepalen). De ontvanger moet dit opgeven in de aangifte inkomstenbelasting.
2. Per maand een forfaitair bedrag als onkostenvergoeding uit te betalen voor de volgende, door de hulp, gemaakte kosten:
 - o levensmiddelen,
 - o reiskosten,
 - o kleding en
 - o schoonmaakmiddelen.

Deze twee maatregelen bieden de budgethouder een mogelijkheid om hun informele hulp in te zetten zonder dat daarbij sprake is van een arbeidsrelatie (en dus van een minimumloon). Er wordt dan niet meer met een zorgovereenkomst van opdracht gewerkt, maar met *een verklaring*. De SVB levert deze modelverklaring, die budgethouders moeten gebruiken. Als een gemeente beide opties opneemt in het beleid dan kunnen de twee opties gecombineerd worden.

Niet bedoeld voor alle situaties

De ministeriële regeling rept niet specifiek over logeren informeel, of dagbesteding informeel. De vergoeding of tegemoetkoming kan straks dus breder ingezet worden; daar waar sprake is van informele hulp die niet valt onder de Wml, waar geen sprake is van een arbeidsrelatie. De bedoeling van de wetgever is wel dat de tegemoetkoming of vergoeding alleen gebruikt gaat worden in die situaties waar de gemeente er met de budgethouder met een vergoeding op basis van het minimumloon niet uitkomt, bijvoorbeeld bij een etmaal logeren. Iemand uit het informele netwerk die bijvoorbeeld drie uur hulp bij het huishouden levert krijgt gewoon minimaal drie keer het wettelijk minimum uurloon. De gemeente stelt hiervoor de kaders.

Het is van belang te weten dat een combinatie van werken met een zorgovereenkomst én een verklaring niet kan. Een familielid kan dus bijvoorbeeld niet drie uur hulp bij het huishouden geven en daarvoor het minimumloon krijgen en daarnaast nog een vergoeding (met de verklaring) krijgen voor een weekend logeren, voor dezelfde budgethouder.

Wijzigen beschikking als alternatieve aanpak voor het logeren?

Als een gemeente de nieuwe regeling niet wil overnemen dan is een alternatieve oplossing dat de gemeente in gesprek gaat met de bestaande budgethouders om de beschikking om te zetten van bijvoorbeeld logeren naar een x aantal uren waarop feitelijk individuele begeleiding informeel wordt gegeven. Dit kan alleen als de budgethouder en de hulp er mee instemmen. De zorgovereenkomst moet in dat geval ook gewijzigd worden en het wettelijk minimumloon worden betaald.

5. Wat moeten gemeenten regelen en doen als zij gebruik willen maken van de nieuwe regeling

1. In de week van 17 december kunnen gemeenten in het SVB portal zien om welke budgethouders het gaat. In die week krijgen de budgethouders uit de uitzonderingscategorie ook een brief van de SVB over de verlenging tot 1 mei 2019.

2. Gemeenten die de regeling gaan toepassen, moeten dit uiterlijk 1 mei 2019 in hun beleid opnemen en hiervoor de verordeningen Wmo en Jeugdwet aanpassen. Het verdient aanbeveling om de regelgeving uiterlijk 1 april 2019 aangepast te hebben. Gemeenten kunnen, in de verordening, de symbolische vergoeding van maximaal € 141,- euro per maand ook lager bepalen. Het college moet zelf de bedragen per categorie bepalen voor de onkostenvergoeding voor de categorieën levensmiddelen, reiskosten, kleding en schoonmaakmiddel. Meer informatie over de hoogte van de verschillende vergoedingen is te vinden bij het Nibud. De VNG raadt gemeenten aan op het VNG Forum Sociaal domein (onderdeel PGB beleid en uitvoering) met elkaar ideeën en voornemens uit te wisselen over het bepalen van de bedragen voor de onkostenvergoeding (voor de door de hulpgever gemaakte kosten). Het past noch bij de gedecentraliseerde taken uit de Wmo en de Jeugdwet, noch bij de taak van de VNG om zelf landelijke normbedragen voor vergoedingen te gaan bepalen.
3. Als een gemeente het gebruik van de maatregel mogelijk maakt, dan moet de gemeente in de komende paar maanden met de betreffende budgethouders in gesprek gaan over welke vorm het best past bij de situatie. Blijft het de overeenkomst van opdracht (maar dan wel met minimumloon), of wordt het de verklaring met het vast bedrag en/of de vergoeding? De keuze moet in redelijkheid en billijkheid gemaakt worden. Als de bestaande budgethouder en daarmee de hulpgever er in de nieuwe situatie financieel op achteruitgaan moet er een redelijke overgangstermijn in acht worden genomen van 3 tot 6 maanden. Bij logeren informeel zal een gemeente, voor die situaties waar men nog kiest voor een overeenkomst van opdracht, dan nog wel moeten bepalen wat logeren inhoudt en hoeveel uren hier voor staan. Mogelijk betekent dit ook een wijziging van de oorspronkelijke beschikking. De budgethouder en de hulpgever moeten vervolgens de zorgovereenkomst aanpassen om de daadwerkelijke uren (conform minimumloon) te kunnen declareren.

Gemeenten die *geen* gebruik willen maken van de nieuwe regelingen moeten ook met die budgethouders uit de uitzonderingscategorie in gesprek, waar nu nog sprake is van betaling van de informele hulpverlener onder het minimum uurloon. Budgethouders moeten de zorgovereenkomsten aanpassen aan de Wml, ook waar er sprake is van logeren informeel en/of dagbesteding informeel (zie hierboven).

Het kan zijn dat bij budgethouders uit de uitzonderingscategorie het budget wel toereikend is voor het toepassen van het Wml en de overeenkomst van opdracht op zijn plaats is, maar de budgethouder tot op heden andere prijsafspraken had met de informele hulpverlener. Het kan bijvoorbeeld gaan om een dochter die voor de huishoudelijke ondersteuning al jaren € 8,- per uur kreeg. Gemeenten moeten ook die budgethouders informeren dat de zorgovereenkomst dient te worden aangepast, waarbij de beschikking dan ongewijzigd blijft.

4. Aan het proces voor het aanleveren van de verklaring bij de SVB wordt nog gewerkt door de SVB en de VNG. Als het aanleverproces definitief is informeert de SVB relatiebeheer alle gemeenten hierover middels een werkinstructie, nieuwsbericht. De SVB heeft aangegeven de verklaringen uiterlijk 15 april 2019 binnen te willen hebben, voor uitbetaling in mei.

6. Over de aanpassing aan de modelverordeningen Jeugd en Wmo

Gemeenten die gebruik willen maken van de nieuwe regelingen moeten hun verordening Wmo en Jeugdwet aanpassen.

De VNG heeft daartoe aan het derde lid van artikel 10 van de modelverordening Wmo en aan het derde lid van artikel 12 van de Jeugdwet een passage onder sub b toegevoegd. Deze luidt:

“b. de tegemoetkoming voor een hulp uit het sociaal netwerk als bedoeld in artikel 2 van de Uitvoeringsregeling Wmo 2015 bedraagt maximaal € [... (€ 141 of lager)] per kalendermaand, voor zover van toepassing aangevuld met een tegemoetkoming voor schoonmaakmiddelen, levensmiddelen, kleding of reiskosten ten behoeve van de hulp overeenkomstig de door het college daarvoor vastgestelde bedragen;

De VNG is bezig met een herijking van de modelverordening Wmo en een actualisatie van de modelverordening Jeugdwet waarvan de besluitvorming naar verwachting in januari 2019 zal worden afgerond.

U ontvangt in januari een aparte ledenbrief over de herijking van de modelverordening Wmo en de actualisatie van de modelverordening Jeugdwet. In de bijlagen bij die ledenbrief van januari worden de gewijzigde modelverordeningen, modelraadsbesluit en model was/wordt tabellen worden opgenomen zoals u dat van de ons gewend bent.

Nadere vragen over deze regeling en wat gemeenten moeten doen?

- Voor vragen over de aanpassingen over de verordening en deze ledenbrief kunt u mailen naar: info@vng.nl
- Voor vragen over de ministeriële regelingen zelf kunt u contact opnemen met het ministerie van VWS.
- Voor vragen over het werkproces met de verklaring kunt u contact opnemen met uw relatiebeheerder bij de SVB, relatiebeheer@svb.nl.
- U kunt uw vragen ook als gemeenten onderling bespreken op het VNG Forum sociaal domein, PGB beleid en uitvoering.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Algemeen directeur